

Mälardalens högskola
Akademin för hållbar samhälls- och teknikutveckling

Inverkan av etnicitet och brottstyp på skuldbeläggning och återfallsrisk hos gärningsmän*

Emma Gustafsson & Emma Johansson

C-uppsats i psykologi, VT 2008
Handledare: Eric Hansen
Examinator: Jakob Eklund

Inverkan av etnicitet och brottstyp på skuldbeläggning och återfallsrisk hos gärningsmän*

Emma Gustafsson och Emma Johansson

Stereotyper är starkt förenklade, känslomässigt laddade mentala representationer om personer som tillhör en viss grupp, som i sin tur kan generera fördomar. Studien undersökte huruvida svenskar och invandrare bedöms olika vid samma brottstyp. Det predicerades att invandrare skulle bedömas mer negativt, bedömas vara mer sannolika att återfalla i brott, samt rekommenderas längre straff än svenskar. Dessutom skulle män bedöma gärningsmännen mer positivt. 85 deltagare bedömde en av fyra varianter av en brottsbeskrivning där förövarens etnicitet samt brottstyp manipulerades. Resultaten visade att invandrare upplevdes mer negativt samt rekommenderades längre straff. Deltagarna upplevde även den skandinaviske mannen som snällare. Detta indikerar att det föreligger en ökad risk för invandrare att dömas annorlunda än svenskar vilket borde vara ett observandum för hela rättssystemet.

Key words: stereotypes, prejudice, race, crime, guilt assessment

Inledning

En gammal kvinna har gått in på ett café för att avnjuta dagens lunch, en skål med soppa. Kvinnan har beställt sin soppa, hängt av sin väska på stolen och går nu med soppan till bordet och ställer ner den. Hon ser att hon glömt att hämta en sked och går till disken för att hämta en. När hon vänder sig om ser hon att en svart man satt sig ned och börjat äta på soppan. Fundersamt går hon fram till bordet. Mannen tittar upp och ler och kvinnan sätter sig på stolen bredvid honom och drar skålen till sig så att den står mellan dem. De tittar på varandra och mannen ler lite trevande mot henne, så fortsätter de äta soppan tillsammans. När så soppan är slut reser sig mannen, ler och går ut. När kvinnan reser sig upp upptäcker hon att hennes väska är borta. Hon spanar efter mannen och går ut på gatan men ingenstans ser hon honom. Villrådigt går hon in i caféet igen och fram till sitt bord där hon stannar och ser sig om. Hennes blick faller på ett bord lite längre bort. Där på en stol hänger hennes väska och på bordet står hennes skål med soppa, orörd.

Det som inträffade i den ovan nämnda berättelsen är ett bra exempel på hur stereotyper influerar människors vardag. Stereotypanvändande kan få allvarigare konsekvenser än de som lättvindigt beskrevs i berättelsen. Pondera istället att kvinnan misstagit sig om att mannen begått ett allvarigare brott, vad skulle det få för konsekvenser?

Vad är stereotyper?

Stereotyper är starkt förenklade och ofta känslomässigt laddade mentala representationer om

* Författarna vill rikta ett tack till Åsa Löfgren Ekman för illustreringen av fantombilderna.

personer som tillhör en viss grupp. Människor kategoriserar andra människor för att spara kognitiva resurser och reducera komplexiteten i den sociala världen. Således fungerar det som ett slags mentalt verktyg. Stereotyper är ett väl utforskat ämne inom socialpsykologin, detta till trots har de flesta studier haft varierande resultat i dess syfte att ta reda på de bakomliggande mekanismerna som reglerar hur stereotyper aktiveras. När människor kategoriserar andra människor leder detta till grupperingar där jag tillhör ingruppen och de andra utgruppen. Människor är mer benägna att favorisera den grupp de själva tillhör därest det handlar om svenskar såväl som kvinnor. Denna ingrupsfavorisering kan även resultera i devalvering av utgruppsmedlemmar (se Hewstone, Rubin & Willis, 2002, för en översikt). Stereotyper aktiveras automatiskt vid åsynen av något stereotyprelaterat, kan utlösas av en person som tillhör en viss grupp som aktiverar stereotyptänkande, eller så kan det räcka med några relaterade ord (Devine, 1989). Eftersom sociala kategorier involverar betydligt mer än att bara kategorisera människor i olika grupper kommer människor därför att associera särskilda egenskaper, som personlighet eller beteende, med dessa kategorier. Följaktligen kommer stereotyper att associeras med sociala kategorier som kvinnor, män, svenskar, invandrare, etcetera. Människor kan lätt berätta om vilka egenskaper som associeras med en viss social grupp oavsett om de är fördomsfulla eller inte (Akrami, Ekehammar & Araya 2006; Devine).

Fördomar som en produkt av stereotyper

Det har föreslagits att fördomar är en ofrånkomlig konsekvens av ordinära kategoriseringsprocesser. Detta innebär att så länge som stereotyper existerar kommer fördomar att vandra hand i hand (Devine, 1989). Fördomar i sin tur är vanligtvis definierade som negativa känslor mot personer enbart baserade på deras grupptillhörighet. Fördomar kan leda till att mörkhyade döms hårdare för att de bedöms som mer troliga att återfalla i brott (se Mitchell, Haw, Pfeifer & Meissner, 2005, för en översikt).

Devine (1989) undersökte under vilka förhållanden stereotyper och personliga åsikter aktiveras och hur sannolikt det är att ens personliga åsikter stämmer överens med kulturella stereotyper. Hon fann att stereotyper är lättillgängliga och aktiveras automatiskt, till skillnad från personliga åsikter som är nyare kognitiva strukturer. Hon menade att det skall skiljas på två typer av lagrad information för att förstå den moderna formen av fördomar som tar sig uttryck mer subtilt. Den första är stereotyper och den andra är personliga åsikter om gruppmedlemmar. I hennes modell är stereotyper definierade som kunskapen om de attribut som stereotyp associeras med en särskild grupp. Fördomsfulla personliga åsikter definieras som accepterandet av innehållet i en negativ kulturell stereotyp. Därför, att besitta kunskap om en stereotyp måste inte nödvändigtvis innebära att personen accepterar stereotypen och gör den till en del av ens personliga åsikter. Hennes teori var att på grund av socialiseringsprocessen har människor, oberoende av hur fördomsfulla de är, lika stor kunskap om den kulturella stereotypen om mörkhyade. Hon menade även att fördomsfulla människors personliga åsikter stämmer väl överens med den kulturella stereotypen, men att icke-fördomsfulla människors har bestämt att stereotypen är en opassande grund för beteende eller utvärdering och upplever en konflikt mellan den automatiskt aktiverade stereotypen och deras personliga åsikter. Således måste de, för att ge icke-fördomsfulla svar, hämma stereotypaktiveringen och medvetet uppmärksamma sina personliga åsikter.

Fazio, Jackson, Dunton och Williams (1995) fann att människor kan ha en av följande tre typer av fördomsfullhet; (a) de icke fördomsfulla som inte reflekterar över att de möter någon med annan etnisk bakgrund; (b) de fördomsfulla som automatiskt aktiverar negativa attityder

då de möter någon med annan etnisk bakgrund samt (c) de som censurerar sig själva. De sistnämnda har även de automatiskt aktiverade negativa attityder men de hinner censurera sitt beteende innan de ger uttryck för det. Denna censurering kan variera i förklaring. Detta kan vara för att de innerligt ogillar de negativa tankarna som dyker upp eller för att det inte är strategiskt rätt att uttrycka de negativa tankarna i just det sociala sammanhanget.

Även i Sverige har flertalet studier gjorts för att undersöka just fördomar, vilka faktorer som kan dämpa dessa och hur de opererar. I Devines (1989) fotspår undersökte Akrami och Ekehammar (2005) förhållandet mellan automatiska och kontrollerade fördomar och om motivation kan kontrollera dessa. Resultatet av studien visade att det fanns ett samband mellan automatiska och kontrollerade fördomar, men endast om det kontrollerades för människors motivation att hämma sina fördomar. Detta innebär att studien gav stöd för att stereotyper aktiveras automatiskt vid åsynen av en gruppmedlem av en viss stereotyp, i detta fall invandrare.

Akrami et al. (2006) utförde ytterligare tre studier för att ta reda på vad som aktiverar stereotyper och om det skiljer sig mellan deltagare som har hög respektive låg fördomsfullhet. I den första studien fann de att deltagarnas fördomsfullhet inte var relaterat till deras kunskap om kulturella stereotyper av invandrare. Kategorin invandrare associerades med samma nationalitet/etnicitet oberoende av hur fördomsfulla de var. I studie två primade de deltagarna med kategorier och stereotypiska ord för att se om detta aktiverade automatisk stereotypisering och framkallade fördomar. De fann att priming utlöste deltagarnas automatiserade fördomsfullhet, oavsett deras grad av kontrollerad fördomsfullhet. I studie tre primade de deltagarna med fotografier på svenskar och invandrare för att undersöka om detta frambringade samma nivå av automatiserad fördomsfullhet. Resultatet indikerade att de som primats med fotografier på svenskar, hade en lägre poäng på automatiserad fördomsfullhet än de som primats med fotografier på invandrare. Kontentan av deras tre studier var att stereotypisk information behövs och aktiveras relativt lätt med till synes en låg nivå av associativ styrka.

Fördomars effekter är så vanliga att människor oftast inte reagerar på stereotypa porträtteringar av minoriteter, t.ex. i media. Detta kan ha förödande konsekvenser i form av diskriminering. Dixon och Maddox (2005) undersökte hur media påverkar människors fördomar. De använde sig av visuell manipulation och exponerade deltagarna för en film med ett iscensatt rån där gärningsmannens etnicitet varierades. Därefter fick deltagarna ange hur de kände kring brottet. De fann att människor som tittade mycket på nyheterna var mer benägna än andra att uppleva emotionellt obehag efter att ha exponerats för mörkhyade gärningsmän.

Social identity theory

Även Social identity theory (SIT) har försökt förklara varför människor döms olika till tillsynes samma händelse. SIT refererar till den delen av en människas självkoncept som härstammar från deras kunskap om deras tillhörighet till en social grupp tillsammans med värdet och den emotionella signifikansen som denna tillhörighet innebär. Människor kan då öka sin självkänsla genom att ansluta sig till sociala grupper som är eftertraktade och framgångsrika och/eller försöka se sin egen grupptillhörighet så positivt som möjligt. För att lyckas med detta försöker människor belysa skillnaderna mellan in- och utgrupp på ett sätt som favoriserar ingruppen och där skillnader som favoriserar utgruppen minimeras eller ignoreras (Turner, Brown & Tajfel, 1979). Även det motsatta kan förekomma och benämns som "svarta fåret"-teorin (Marques, Yzerbyt & Leyens, 1988). Detta innebär att om en ingrupsmedlem har betett sig på ett sätt som hotar gruppens status, kan denne dömas hårdare än om en som tillhör utgruppen hade gjort motsvarande, detta för att skydda gruppen. Bagby

och Rector (1992) undersökte SIT i brottsmålssammanhang, där de lät franska och engelska kanadensare läsa en utskrift av en våldtäktsrättegång där etniciteten på offret och förövaren varierades mellan engelsk och fransk. Deltagarna fick därefter klassificera offret och förövaren på några olika adjektiv och även bedöma förövarens skuld. De fann inga signifikanta resultat för vilka adjektiv deltagarna tillskrev vare sig offret eller förövaren, ej heller skuldbeläggning beroende på etnicitet på förövaren. Däremot fann de att franskanadensare bedömde en engelsk förövare som mer skyldig när offret var fransk än när hon var engelsk.

Diskriminering i brottskontext som en produkt av fördomar

Flertalet studier har påvisat förekomsten av fördomar i rättssammanhang. Resultaten har då indikerat att när svaranden tillhört en minoritetsgrupp eller i synnerhet varit mörkhyad har de oftare arresterats, dömts till längre straff och oftare dömts till dödsstraff (se Mitchell et al., 2005, för en översikt).

Brewer (2004) utförde en studie i USA som undersökte samspelet mellan etnicitet och villigheten hos jurymedlemmar att ta i beräkning och vara mottagliga för förmildrande bevismaterial under straffbedömningsfasen vid en rättegång där den åtalade riskerade dödsstraff. I undersökningen manipulerades etniciteten hos jurymedlemmarna, den åtalade och offret. Studiens centrala hypotes var att denna mottaglighet, som en funktion av etnicitet skulle variera. Resultatet visade att kvinnliga jurymedlemmar var mer mottagliga för förmildrande bevismaterial än de manliga jurymedlemmarna. Vidare uppvisade svarta jurymedlemmar generellt en större mottaglighet för förmildrande bevismaterial än vad de vita jurymedlemmarna gjorde. Överlag visade alla jurymedlemmar en hög grad av mottaglighet då offret var svart och förövaren vit. I enlighet med teorin om in- och utgrupper visade det sig även att jurymedlemmarna var betydligt mer mottagliga för förmildrande bevismaterial då de hade samma etnicitet som den åtalade.

I en studie om rasism, moralism och vitas syn på straffvärdet på kokaininnehav fann Lee och Rasinski (2006) ett indirekt samband att om deltagarna trodde att svarta använde mer kokain, ansåg de även att skulden till ett missbruk låg hos individen själv och därmed förespråkade de även ett hårdare straff för innehav. Dean, Holliday Wayne, Mack och Thomas (2000) undersökte hur etnicitet och kön påverkar skuldbeläggning hos målsägande och den åtalade i antingen ett överfall eller ett stöldfall. De fann signifikanta resultat för kön på den åtalade, att män ansågs vara mer skyldiga än kvinnor, dock ingen signifikant effekt för etnicitet. De trodde att de haft en för svag manipulation på etnicitet, att de inte understrukt det utan snarare nämnt det och att det av den anledningen inte visade på några resultat på den variabeln.

För att kunna kartlägga just de faktorer som primär fördomar hos människor har olika faktorer testats. Bagby och Rector (1992) och Dean et al. (2000) använde sig endast av text för att manipulera etnicitet och de menade att deras icke signifikanta resultat berodde på att de inte primat deltagarna visuellt. Det gjorde däremot Fazio et al. (1995) som använde sig av bilder på ansikten av svarta och vita män och kvinnor. Deltagarnas reaktionstid mättes från att de fick se bilderna på en dataskärm till att de fick ta ställning till ett adjektiv som visades på skärmen. De fick då bedöma om ordet var bra eller dåligt instämmande på bilden. Totalt var det 24 stycken randomiserade adjektiv där hälften var negativt laddade ord till exempel irriterande, vidrig, stötande och hälften var positivt laddade ord till exempel attraktiv, lätt omtyckt och underbar. Undersökningen visade en interaktion där svarta deltagare bedömde adjektiven mer negativt då de primats med bilder på vita människor och de vita deltagarna bedömde adjektiven negativare då de primats med bilder på svarta människor.

Det som gör att individer bedöms olika till tillsynes samma händelse har flertalet undersökningar försökt förklara. Lindholm, Christianson och Karlsson (1997) undersökte polisens och civilas benägenhet till ingrupsfavorisering och minneskapacitet i vittnessituationer. Deltagarna fick se en film med ett simulerat våldsamt rån där förövaren antingen var svensk eller invandrare. Resultaten indikerade att polisernas minnesbilder överlag var mer korrekta än de civilas, samt att de bedömde invandraren som mindre klandervärd än den svenske gärningsmannen, detta i motsats till de civila. Studien gav även stöd för ingrupsfavorisering då deltagarna till viss grad bedömde det våldsamma beteendet annorlunda när förövaren tillhörde en annan etnicitet än de själva.

Smith, Dijksterhuis och Chaiken (2008) antog som hypotes att upprepad exponering av vita får fördomar mot svarta att eskalera. För att fastställa detta förhållande genomfördes en serie av experiment. I det första experimentet blev deltagarna exponerade för ansikten på vita eller svarta människor och det visade att deltagarna generellt gillade svarta ansikten mer än vita. De som däremot primats med vita ansikten, gillade svarta och vita lika mycket, vilket indikerar att primingen reducerade de positiva attityderna om svarta. I det andra experimentet fick deltagarna läsa en brottsbeskrivning där gärningsmannens etnicitet och brottstyp varierades. Resultaten indikerade att de som primats med vita ansikten bedömde den svarte gärningsmannen som mer skyldig än den vite, i motsats till kontrollgruppen som inte hade primats, där resultaten var det motsatta. I det tredje experimentet fick deltagarna avgöra huruvida ord var positiva eller negativa. Resultaten visade att de som primats med bilder på vita ansikten uppvisade en negativare attityd mot svarta än mot vita. I alla experimenten var det genomgående att primingen av vita ansikten generellt försämrade attityden mot svarta.

Luscri och Mohr (1998) undersökte hur efternamnet på gärningsmannen; nationellt eller utländskt, i kombination med brottstyperna förstörelse och stöld eller mord samt gärningsmannens yrke; affärsbiträde eller arkitekt, i en skriven brottsutsaga påverkade hur deltagare uppfattade gärningsman och offer i ett brottsfall. De fick i denna undersökning svara på 18 bipolära adjektiv eller fraser relaterade till gärningsmannen och brottet. Resultaten uppvisade en huvudeffekt för brottstyp, där mördaren bedömdes vara mer hänsynslös och aggressiv än gärningsmannen som utfört brottet stöld. Deltagarna bedömde gärningsmännen med utländskt efternamn som mer aggressiv, mindre intelligent och mer trolig att ha utfört brottet. Gärningsmannens yrkesstatus visade dock inga signifikanta resultat.

Dixon och Mahoney (2004) gjorde en undersökning där faktorerna brottstyp, dialekt hos gärningsman och huruvida bevisningen var stark eller svag testades i förhållande till hur deltagarna skuldbelade gärningsmannen samt hur sannolikt deltagarna trodde det var att gärningsmannen skulle återfalla i nya brott. Deltagarna i denna undersökning fick lyssna på ett inspelat förhör mellan polis och gärningsman som antingen talade med eller utan slangdialekt. Resultaten visade att det inte fanns något signifikant samband mellan vilken dialekt som talades, skuldbeläggning av gärningsmannen, brottstypen eller hur stark bevisningen var. Undersökningen fick däremot signifikanta resultat för att de som talade en slangdialekt uppfattades av deltagarna som mer typiskt kriminella och därför mer sannolika att återfalla i brott. Signifikanta resultat uppvisades även för hur stark bevisningen var. Desto starkare bevisning desto skyldigare bedömdes gärningsmannen vara. De fick dock inget stöd för hypotesen att arbetarklassbrott i kombination med slangdialekt skulle komma att bedömas som mer skyldiga.

Syfte och hypoteser

Under de senaste 10 åren har invandringen fördubblats i Sverige. Enligt Brottsförebyggande Rådet står invandrare (själv födda i utlandet) för 25.6% av populationen misstänkta för brott.

Detta i jämförelse med svenskar (båda föräldrar födda i Sverige) som utgör 58.9 %. Tillika är det en vanlig förutfattad mening att invandrare skulle vara överrepresenterade i svenska fängelser och även om de rent procentuellt svarar för en överrepresentation i andelen misstänkta för brott i jämförelse med populationen invandrades storlek, så är majoriteten svenskar som avtjänar fängelsestraff i Sverige. Även sett ur ett rent visuellt perspektiv, då utseendet på den misstänka är den avgörande faktorn för huruvida denne uppfattas som svensk eller invandrare utgör populationerna: "ena föräldern född i Sverige", "båda föräldrarna födda i utlandet" samt "själv född i utlandet" enbart 41.2 % vilket fortfarande utgör en betydligt mindre procent än populationen "båda föräldrar födda i Sverige" som svarar för de resterande procenten.

Att invandrare diskrimineras har undersökts i flertalet studier, som beskrivits ovan, dock är det tämligen outforskad mark i en skandinavisk kontext. Flertalet studier som genomförts om fördomar har gjort det i en amerikansk kontext med svarta som minoritetsgrupp, men eftersom invandringen ser annorlunda ut i Sverige och Skandinavien än vad den har gjort och gör i USA, skall det inte postuleras att resultatet av deras studier är tillämpningsbart här. Den aktuella studien avsåg därför att undersöka huruvida svenskar och invandrare i Sverige bedöms olika vid samma typ av brott och i likhet med Smith et al. (2008) klargöra hur individer skuldbelägger gärningsmannen då etniciteten hos denne har manipulerats.

Invandrare kan anses vara ett godtyckligt begrepp, men kommer ändå att användas då studien avser utforska stereotyper om invandrare, det vill säga, personer som visuellt skiljer sig från svenskar genom hår- och hudfärg. Då Asien och främst Irak stått för 60 % av invandringen (Statistiska Centralbyrån, 2003), är det denna grupp som i den aktuella studien får representera ett typiskt utseende för invandrare.

De faktorer som studien avsåg undersöka var således brottstyp, gärningsmannens etnicitet samt deltagarnas kön. Det predicerades att genom att prima deltagarna med en bild på en typisk skandinavisk eller typisk sydländsk man kommer att ge upphov till deltagarnas stereotyptänkande och fördomar. Den föreliggande studien utgick från fem hypoteser; (a) invandrare rekommenderas ett längre straff än svenskar oavsett brottstyp; (b) invandrare bedöms som mer sannolika att återfalla i brott, oavsett brottstyp; (c) invandrades egenskaper bedöms mer negativt än svenskar; (d) i enlighet med teorin om in- och utgrupper kommer män att bedöma gärningsmännen mer positivt än kvinnor, oavsett etnicitet och brottstyp; (e) invandrare som utför ett typiskt svenskt brott bedöms mer negativt än en svensk som utför samma brott.

Metod

Deltagare

Ett tillgänglighetsurval på 141 deltagare valdes ut vid en högskola i Mellansverige med intentionen att frambringa en jämn könsfördelning. Totalt delades 141 enkäter ut till deltagarna. Av dessa var det två enkäter som inte användes till sammanställningen utan räknades som partiellt bortfall på grund av att fler än fem frågor av enkätens centrala frågeställningar inte besvarades. Av de kvarvarande räknades 54 deltagare bort på grund av att de besvarat kontrollfrågan om gärningsmannens etnicitet på ett otillfredsställande sätt då de ansett att gärningsmannen var av annan nationalitet än den undersökningen syftade till att undersöka. Totalt var det 85 deltagare som togs med i analyserna. Deltagarna var mellan 19 år och 53 år och av dessa var 46 kvinnor och 39 män. Medelåldern för deltagarna var 27 år ($SD = 6.90$). Kvinnornas medelålder uppmättes till 29 år ($SD = 7.29$) medan männens medelålder var 26 år ($SD = 6.16$). För experimentet fanns fyra betingelser och varje deltagare tog del av

en av dessa fyra. För betingelsen skandinavisk bild x bedrägeri var det 26 deltagare. Skandinavisk bild x rån 31 deltagare. För sydländsk bild x rån var det 16 deltagare och för den sista betingelsen sydländsk bild x bedrägeri var deltagarantalet 12. Ingen ersättning utgick.

Design och material

Den utförda undersökningen var en 2 x 2 x 2 faktoriell design där de mellangrupsfaktorer som manipulerades var brottstyp (bedrägeri eller rån)¹, gärningsmannens etnicitet (skandinavisk eller sydländsk) samt deltagarnas kön (kvinna eller man).

För att frammana en starkare manipulation än den i tidigare forskning hade en fantombild² av en skandinavisk man eller en man med Mellanösternutseende konstruerats och lags till i brottsbeskrivningarna. Till varje betingelse följde en enkät som såg likadan ut för samtliga deltagare. Frågorna hade utformats för att ge svar åt frågeområdena skuldbeläggning av gärningsmannen, återfallsrisk hos gärningsmannen, egenskapsbedömning av gärningsmannen med bipolära adjektiv, deltagarnas motivation att kontrollera sina fördomar, deltagarnas demografiska information samt deltagarnas bedömning av gärningsmannens etnicitet utifrån fantombilden.

Brottsbeskrivning. De två olika brottsbeskrivningarna skapades för att likna varandra i så hög utsträckning som möjligt och ändå innehålla olika brott. Det som skiljde de två beskrivningarna åt var just därför endast brottet, gärningsmannens huvudbonad (keps eller skidmask) samt att mannen som utfört rånet använde ett handeldvapen. I brottsutsagorna angav tjänstemannen signalement för gärningsmannen som att ha antingen ett typiskt skandinaviskt utseende eller ett typiskt Mellanösternutseende. Brottsbeskrivningen delades upp på så vis att gärningsmannens fantombild var belägen till höger om texten.

Skuldbeläggning av gärningsmannen. Hur deltagarna skuldbelade gärningsmannen mättes med fem frågor. Exempel på frågeställning var "Hur allvarligt bedömer du att brottet är?" Deltagarna fick delge sin åsikt genom att ringa in en siffra på en sjugradig skala från ett (Inte alls allvarligt) till sju (Mycket allvarligt). Ett annat exempel var "Hur troligt anser du det vara att personen har begått liknande brott tidigare?", även här användes en sjugradig skala där ett var högst osannolikt och sju mycket troligt. Deltagarna fick besvara följande fråga för vilket straff gärningsmannen skulle få. "Domaren anser det lägsta straffet vara ett års fängelse och max sju år, hur långt straff anser du att gärningsmannen skall ha?". Deltagarna fick sedan ringa in det svarsalternativ som denne ansåg överensstämmande med den egna uppfattningen. Det lägsta alternativet var ett år och sedan med jämna ett års intervaller till det högsta straffet som var sju år. Vid samtal med Juristjouren (personlig kommunikation, 23 april 2008), uppgavs det att straffskalorna för både bedrägeri och väpnat rån mättes inom spannet ett till sju år.

Bedömning av återfallsrisk hos gärningsmannen. Deltagarna fick bedöma återfallsrisken hos gärningsmannen genom att svara på frågan, "Hur troligt anser du det vara att personen

¹ En pilotundersökning med 53 deltagare utfördes för att fastställa människors generella uppfattning om vilka brott som är stereotypiskt för svenskar respektive invandrare. Resultaten indikerade att deltagarna trodde att rån var det mest förekommande brottet för invandrare med 36 % av svaren och bedrägeri för svenskar med 32 % .

² En pilotundersökning utfördes med 15 deltagare som fick gissa mannens etnicitet och ålder. Av dessa 15 deltagare ansåg alla den skandinaviske mannen se ut att härstamma från Skandinavien och att den sydländske mannen härstammade från Mellanöstern. De upplevde även männen vara lika hotfulla samt vara i samma ålder.

kommer att begå fler brott?". Detta skattades på en sjugradig skala från ett (Högst osannolikt) till sju (Mycket troligt).

Egenskapsbedömning av gärningsmannen. Sexton bipolära adjektiv som handlar om hur snäll och ärlig gärningsmannen uppfattades vara användes. Deltagarna fick ringa in den siffra på en sjugradig skala belägen mellan adjektivparet som de ansåg motsvara deras bedömning av gärningsmannen. För att underlätta tolkningen av resultaten för adjektiv slogs dessa ihop till två olika index. Ett index för snällhet gjordes som innefattade de åtta adjektiven ofarlig/farlig, ej aggressiv/aggressiv, ej hotfull/hotfull, sympatisk/osympatisk, trevlig/otrevlig, vänlig/ovänlig, snäll/elak samt behaglig/obehaglig (Cronbachs alpha .90). Ett index gjordes även för ärlighet som inbegrep de sex adjektiven ärlig/oärlig, ej kriminell/kriminell, hederlig/ohederlig, pålitlig/opålitlig, trovärdig/ej trovärdig samt laglydig/ej laglydig (Cronbachs alpha .82). Adjektiven intelligens och attraktivitet utelämnades från index då författarna ej ansåg dem infalla under kategorierna snäll eller ärlighet.

Motivation to control prejudice. För att minimera risken att deltagare censurerar sina åsikter brukar skalan Motivation to control prejudice (MTCP) (Dunton & Fazio, 1997) användas. För detta ändamål användes en, svenskt översatt och förkortad version av skalan för att användas i analysen. Den förkortade versionen innehöll sju påståenden med en sjugradig svarsalternativskala, ett (tar helt avstånd) till sju (Instämmer helt). Ett MTCP-index skapades av dessa sju påståenden: "I dagens samhälle är det viktigt att man inte på något sätt uppfattas som fördomsfull", "Jag blir arg på mig själv när jag har tankar eller känslor som kan betraktas som fördomsfulla", "Det är viktigt för mig att andra inte uppfattar mig som fördomsfull", "Det är aldrig acceptabelt att uttrycka sina fördomar", "Jag blir mycket bekymrad om jag tror att jag kan ha förolämpat någon, så jag är alltid noga med att ta hänsyn till andra människors känslor", "Om jag har en fördomsfull tanke eller känsla, så håller jag den för mig själv" samt "Jag skulle aldrig skämta på andras bekostnad" (Cronbachs alpha .80). Ett högt resultat på skalan indikerar en hög motivation att kontrollera sina fördomar. MTCP användes tillfälligt som faktor i studien för en trevägs variansanalys med faktorerna gärningsmansetnicitet, brottstyp och MTCP.

Deltagarnas demografiska information. Den sista delen av enkäten behandlade deltagarnas bakgrundsinformation. I denna sektion ställdes frågor om deltagarnas kön och ålder. Slutligen fick deltagarna besvara vart de och deras föräldrar kom från. Detta gjordes för att skapa en uppfattning om deltagarnas härkomst. De fick sedan skatta hur svenska de själva kände sig från ett (Inte alls) till sju (Väldigt mycket).

Bedömning av gärningsmannens etnicitet utifrån fantombilden. En öppen fråga som undersökte hur deltagarna uppfattade mannen på bildens etnicitet konstruerades som kontroll. Frågan löd, "Vilket land ser det ut som att mannen på bilden kommer ifrån?".

Procedur

För att hitta deltagare till experimentet kontaktades lärare vid olika akademier på en högskola i Mellansverige via mail med ett kort missivbrev samt förslag på datum för besök i de olika klasserna. Eftersom enkäterna var blockrandomiserade var det inte nödvändigt att alla enkäter delades ut vid samma tidpunkt på dagen, således skedde datainsamlingen under ett par dagar antingen vid början eller vid slutet av föreläsningstillfället. I klassrummet informerades deltagarna om att enkäten syftade till att undersöka brottsbedömning och återfallsrisk, detta

för att inte väcka misstankar om studiens egentliga syfte men även för att minimera risken för att deltagarna skulle medvetandegöras om sina fördomar och därmed hämma dem. Medan enkäterna delades ut upplystes de om att deras deltagande var frivilligt och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan. Försättsbladet till enkäten var ett missivbrev som förklarade samma sak, samt kontaktinformation till författarna och deras handledare. Deltagarna uppmanades att behålla försättsbladet och ta kontakt om frågor eller funderingar uppstod. Enkätutdelningen skedde i fem olika klasser med olika inriktningar och olika utbildningsnivåer. Efter att enkäterna samlats in informerades deltagarna om studiens egentliga syfte och att det fanns fyra olika betingelser varav de alla blivit tilldelade en. Enkäterna tog ca 10-15 minuter att fylla i och var fyra sidor lång inklusive brottsbeskrivningen. Då könsfördelningen i de olika klasserna var snedfördelad med majoriteten kvinnor och författarna strävade efter en jämn könsfördelning, tillfrågades även studenter som befann sig på högskoleområdet att besvara enkäten. Dessa var i första hand män.

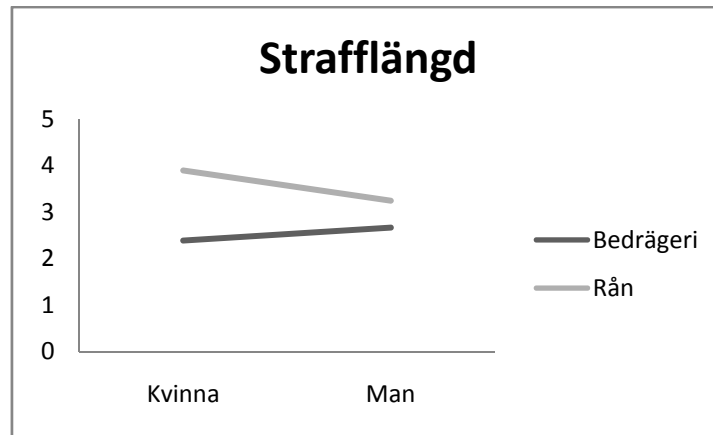
Resultat

Resultatet redovisas i fyra delar: (a) bedömning av skuldbeläggning och återfallsrisk, (b) egenskaper hos gärningsman; (c) deltagarnas känsla av svenskhet och demografi; (d) MTCP. Data analyserades med separata 2 (etnicitet hos gärningsman: svensk/mellanöstern) x 2 (brottstyp: bedrägeri/rån) x 2 (kön: kvinna/man) ANOVor för oberoende mätningar där de olika brottskattningarna och adjektiven utgjorde beroende variabler.

Bedömning av skuldbeläggning och återfallsrisk

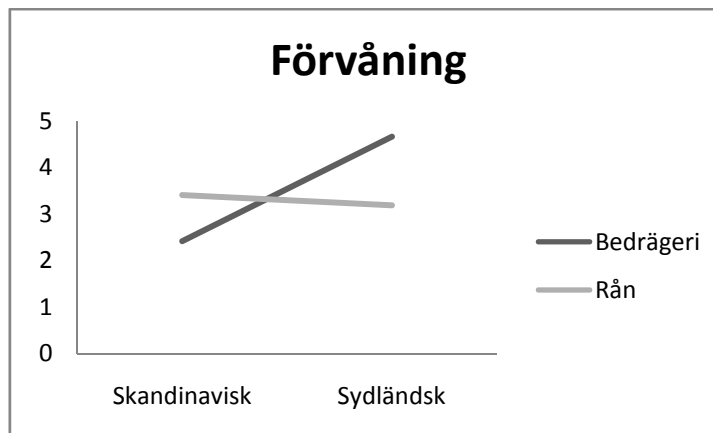
Separata variansanalyser utfördes för var och en av de beroende variablerna. Hur allvarligt brottet ansågs vara uppvisade huvudeffekt för brottstyp där rån uppfattades som ett allvarligare brott ($M = 4.89$, $SD = 1.14$) än bedrägeri ($M = 3.94$, $SD = 1.25$), $F(1, 77) = 10.72$, $p < .01$. Det fanns även en huvudeffekt för etnicitet där den sydländske gärningsmannens brott ($M = 4.85$, $SD = 1.26$) bedömdes som allvarligare än den skandinaviske ($M = 4.28$, $SD = 1.25$), $F(1, 77) = 4.17$, $p < .05$. Inga andra effekter fanns.

För variabeln strafflängd erhöles en huvudeffekt för brott där deltagarna rekommenderade lägre straff för bedrägeri ($M = 2.5$ år, $SD = .98$) än för rån ($M = 3.5$ år, $SD = 1.58$), $F(1, 76) = 14.90$, $p < .001$. Det påträffades även en huvudeffekt för etnicitet, där den sydländske gärningsmannen rekommenderades ett längre straff ($M = 3.5$ år, $SD = 1.64$) än den skandinaviske ($M = 2.87$ år, $SD = 1.29$), $F(1, 76) = 4.19$, $p < .05$. Likaså fanns det en interaktion mellan brottstyp och kön $F(1, 76) = 4.69$, $p < .05$. En enkeleffektsanalys genomfördes för att reda ut interaktionen. Analysen av brottstyp genomfördes separat för män och kvinnor och indikerade att kvinnor ansåg rånaren ($M = 3.90$, $SD = 1.48$) förtjäna ett längre straff än bedragaren ($M = 2.39$, $SD = 1.07$), medan männen ansåg straffvärdet vara detsamma (se Figur 1). Inga andra signifikanta resultat gick att finna.

Figur 1. Deltagarnas bedömning av strafflängd beroende på kön och brottstyp.

För variabeln förvånning återfanns en huvudeffekt för etnicitet $F(1, 75) = 8.68, p < .05$, vilket innebar att deltagarna var mer förvånade att den skandinaviske gärningsmannen begått ett brott ($M = 2.95, SD = 1.65$) än den sydländske ($M = 3.82, SD = 1.44$). Det fanns även en interaktion mellan etnicitet och brott $F(1, 75) = 13.99, p < .001$. En enkeleffektsanalys av brottstyp separat för gärningsmannens etnicitet visade att deltagarna var mer förvånade att den sydländske mannen utfört ett bedrägeri ($M = 4.67, SD = 1.30$) än ett rån ($M = 3.19, SD = 1.22$), dock ingen signifikant skillnad för vilket brott den skandinaviske mannen begått (se Figur 2). Inga andra effekter var signifikanta.

Figur 2. Deltagarnas grad av förvånning beroende på brottstyp och etnicitet.

Varken för återfallsrisk eller om gärningsmannen begått liknande brott påträffades några signifikanta resultat.

Huruvida gärningsmannen begått andra brott uppvisade en huvudeffekt för brottstyp $F(1, 77) = 5.60, p < .05$, det innebär att gärningsmannen som utfört ett rån bedömdes som mer sannolik att ha begått andra brott ($M = 5.72, SD = 1.64$) än bedragaren ($M = 4.97, SD = 1.76$). Inga andra effekter uppvisades.

Egenskaper hos gärningsman

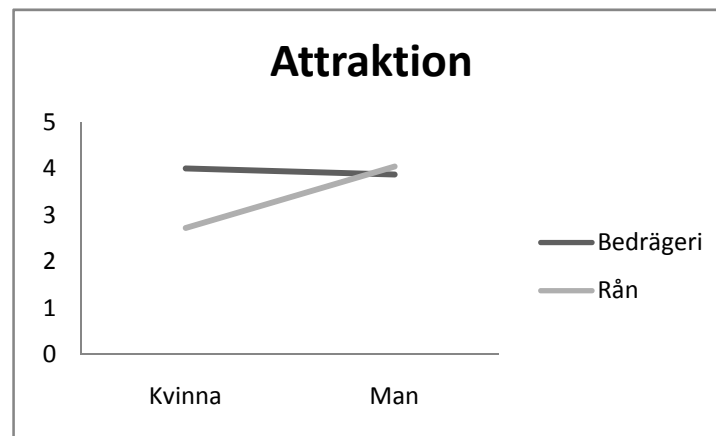
En tvåvägs ANOVA utfördes med ärlighetsindex som beroende variabel. Den uppvisade inga signifikanta resultat.

Ytterligare en variansanalys genomfördes med snällhetsindex som beroende variabel. Resultaten uppvisade en huvudeffekt för etnicitet $F(1, 74) = 3.86, p = .05$ där den

skandinaviske gärningsmannen bedömdes som snällare ($M = 30.29$, $SD = 8.49$) än den sydländske ($M = 25.96$, $SD = 9.76$). Det fanns även en huvudeffekt för brottstyp $F(1, 74) = 17.18$, $p < .001$ där bedragaren upplevdes snällare ($M = 32.78$, $SD = 6.45$) än rånaren ($M = 26.64$, $SD = 9.74$). Inga andra signifikanta resultat uppvisades.

För intelligens framträdde en huvudeffekt för brottstyp $F(1, 76) = 16.08$, $p < .001$ där deltagarna bedömde bedragaren som mer intelligent ($M = 4.58$, $SD = 1.37$) än rånaren ($M = 3.43$, $SD = 1.39$). Inga andra effekter var signifikanta för intelligens.

Attraktion uppvisade en huvudeffekt för etnicitet $F(1, 76) = 10.65$, $p < .01$, att deltagarna ansåg den skandinaviske gärningsmannen vara mer attraktiv ($M = 4.00$, $SD = 1.66$) än den sydländske ($M = 2.96$, $SD = 1.55$). Det återfanns även en huvudeffekt för kön $F(1, 76) = 3.90$, $p = .05$ där männen ansåg gärningsmännen vara mer attraktiva ($M = 3.97$, $SD = 1.40$) än kvinnorna ($M = 3.38$, $SD = 1.87$). Likaså fanns det en interaktion mellan brottstyp och kön $F(1, 76) = 6.52$, $p < .05$. Enkeleffektsanalysen av brottstyp separat för kön visade att kvinnor upplevde bedragaren mer attraktiv ($M = 4.00$, $SD = 1.80$) än rånaren ($M = 2.73$, $SD = 1.75$), medan männen upplevde dem vara lika attraktiva (se Figur 3). Inga andra signifikanta resultat påträffades.

Figur 3. Deltagarnas bedömning av attraktivitet beroende på kön och brottstyp.

Deltagarnas känsla av svenskhet och demografi

För att testa om deltagarnas känsla av den egna svenskheten hade någon inverkan av deras härkomst utfördes en Pearson korrelation. Deltagarnas nationalitet delades in i grupper, där de med skandinaviskt ursprung fick utgöra en grupp och resterande en grupp. Resultatet indikerade en korrelation sinsemellan $r(83) = -.49$, $p < .001$, vilket innebar att ju mer svensk deltagarna kände sig, desto mindre sannolikt var det att de härstammade från Skandinavien. Separata trevägs (brottstyp x etnicitet x deltagarnas grad av svenskhet) ANOVor genomfördes för de olika beroende variablerna. Dessa uppvisade inga signifikanta resultat.

MTCP

En envägsvariansanalys visade att kvinnor hade högre motivation att kontrollera sina fördomar ($M = 4.88$, $SD = 1.03$) än män ($M = 4.23$, $SD = 1.08$), $F(1, 83) = 7.90$, $p < .01$. En Pearson korrelation genomfördes som visade att MTCP korrelerade med om deltagarna trodde att gärningsmannen begått andra brott $r(85) = -.23$, $p < .05$, vilket medför att ju högre motivation att kontrollera sina fördomar, desto mindre sannolikt ansåg man det vara att

gärningsmannen begått andra brott tidigare. MTCP korrelerade även med ärlighetsindexet $r(84) = -.35$, $p = .001$. Detta innebar att ju högre deltagarnas motivation att kontrollera sina fördomar desto mer oärlig uppfattade de gärningsmannen. Även attraktivitet $r(84) = -.28$, $p = .01$ visade på en negativ korrelation vilket innebär att ju högre motivation deltagarna hade att kontrollera sina fördomar desto mindre attraktiva ansåg de gärningsmännen vara.

Separata trevägs (brottstyp x etnicitet x MTCP) ANOVor genomfördes för de olika beroende variablerna. För variabeln andra brott uppvisade MTCP en huvudeffekt $F(1, 77) = 5.24$ $p < .05$, vilket indikerade att deltagare med låg motivation att kontrollera sina fördomar ansåg det mer troligt att gärningsmannen begått andra brott tidigare ($M = 5.80$, $SD = 1.60$) än deltagarna med hög motivation ($M = 4.98$, $SD = 1.77$). Inga andra effekter fanns.

Diskussion

Den föreliggande studien hade som syfte att undersöka huruvida personer bedöms olika beroende på deras etnicitet och brottstyp. Generellt ansåg deltagarna att rån var ett allvarigare brott och förtjänade ett högre straff medan bedrägeri var ett mildare brott och således tilldelades ett cirka ett års lägre straff. Resultaten för bedömning av skuldbeläggning i nuvarande studie hade klara överensstämmelser med de resultat som Mitchell et al. (2005) och Lindholm et al. (1997) erhöll då minoritetsgrupper dömdes hårdare än landsmännen. Att även deltagarna i stickprovet skuldbelade gärningsmannen olika beroende på etniciteten indikerade flertalet av de frågesvar som ställts angående detta. Gärningsmannens etnicitet avgjorde hur deltagarna uppfattade allvarligheten i det utförda brottet då de bedömde båda brotten som allvarigare då den sydländske mannen utfört dem. Deltagarna ansåg också att den sydländske mannen var förtjänt av ett längre fängelsestraff än den skandinaviske mannen. Resultaten indikerade även att det fanns en skillnad i hur män och kvinnor bedömde strafflängd vid de olika brotten. Kvinnor ansåg att då gärningsmannen hade utfört ett rån förtjänade denne ett högre straff än de ansåg bedragaren göra. Strafflängden i detta fall, ansåg kvinnorna skulle ökas med cirka 15 månader för rånaren. Gällande variabeln förvåning upplevde deltagarna i stickprovet att förvåningen var större då skandinavien begått ett brott. Deltagarna var även mer förvånade då en sydländsk man utfört det, enligt tidigare utförd pilotundersökning, typiskt svenska brottet bedrägeri istället för ett rån. Det som avgjorde huruvida deltagarna ansåg det vara troligt att gärningsmannen begått brott tidigare var beroende på vilken brottsbeskrivning de läst då de bedömde att rånaren med större sannolikhet hade begått tidigare brott.

För bedömning av egenskaper hos gärningsmannen uppvisades resultat med snällhetsindexet då deltagarna gav den skandinaviske mannen högre värde för detta index än de gav den sydländske mannen. Intelligensmässigt bedömde deltagarna bedragaren vara intelligentare än rånaren. De gav även bedragaren högre poäng på snällhetsindexet i jämförelse med rånaren. Undersökningen visade resultat på att de medverkande i experimentet ansåg den skandinaviske mannen vara attraktivare än den sydländske. Attraktionsvariabeln visade även en huvudeffekt för kön där män upplevde gärningsmännen som mer attraktiva än vad kvinnorna gjorde. Kvinnorna i sin tur upplevde bedragaren som attraktivare än rånaren medan männen ansåg rånaren och bedragaren vara lika attraktiva.

Undersökningens första hypotes antog att invandrare skulle rekommenderas ett längre fängelsestraff än svenskar, oavsett brottstyp. I snitt ansåg deltagarna att den sydländske mannen, oavsett vilket brott han utfört skulle avtjäna ett fängelsestraff som var drygt sex månader längre än det fängelsestraff de rekommenderat åt den skandinaviske gärningsmannen. Eftersom deltagarna enbart fick se den ena av de två bilderna då de läste brottsbeskrivningen hade de inget att jämföra med då de avgjorde hur långt straff denne skulle

få. Om deltagarna hade varit medvetna om att de deltog i ett experiment om etniska uppfattningar i kombination med brottstyper där det florerade flera olika varianter av det de just tagit del av, hade risken varit större att deltagarna i högre grad var mer motiverade att kontrollera sina svar. Då det nu förhöll sig som så att de var ovetandes om att de fått en av fyra varianter gjorde de bedömningen utifrån den informationen de hade och det var att alla läste och såg samma sak. Det finns alltså dock en chans att deltagare sneglat på sin bordskamrat och då sett att grannen haft en annan fantombild. För att undvika detta i framtida forskning bör deltagarna separeras på så sätt att det är en omöjlighet att de på något sätt kan ta del av de andra betingelserna i experimentet.

Hypotes två, att invandrare skulle bedömas som mer sannolika att återfalla i brott, fick inget stöd. I framtida forskning bör flera frågor angående återfall användas där utformningen av frågan är olika för att med ett bredare spektra komma åt nyansering av deltagarnas svar. Förslagsvis skulle återfallsfrågan kunna varieras med ledande frågor där deltagarna ombeds besvara hur lång tid det kommer att ta innan gärningsmannen återfaller i brott. Till stöd för den andra hypotesen, bedömdes invandrarens brott som mer allvarligt än den skandinaviske, detta trots att brotten var de samma. Att deltagarna bedömde den sydländske mannens brott mer allvarligt indikerar liknande resultat som Lee och Rasinski (2006) fick. Om man ansåg rån vara ett typiskt invandrarbrott, ansåg man brottet vara mer allvarligt och förespråkade därmed längre straff.

Den tredje hypotesen, att invandres egenskaper skulle bedömas mer negativt, fick stöd av undersökningen då den skandinaviske gärningsmannen erhöll högre värden på snällhetsindexet än vad den sydländske mannen fick. Dessa resultat är analoga med de av Fazio et al. (1995) som fann att deltagare som primats med bilder på mörkhyade människor gav en negativare adjektivbedömning.

Hypotes fyra gjorde gällande att män skulle bedöma gärningsmannen mer positivt än kvinnor då män kan anses tillhöra samma ingrupp. Detta fick delvis stöd när kvinnor rekommenderade ett längre straff, åtminstone för rånaren. Män rekommenderade dock ett marginellt längre straff för bedrägeri, vilket kan härledas till "svarta fåret" teorin (Marques et al., 1988) då majoriteten av undersökningsdeltagarna var svenska och bedrägeri hörde till det stereotypa svenska brottet. Detta skulle förklara resultaten i och med att svenskar för att skydda den egna gruppen väljer att kapa den svagaste länken, i detta fall gärningsmannen från den egna gruppen.

Den sista hypotesen som antog att invandrare skulle bedömas mer negativt när de utfört ett typiskt svenskt brott, fick inget stöd. Dock fick den sydländske mannen genomgående längre straff än den skandinaviske mannen, oavsett brottstypen.

Pilotundersökningen, som visade att rån uppfattades som ett typiskt invandrarbrott och bedrägeri ett typiskt svenskt, fick stöd i och med resultaten för förvåning hos deltagarna. De var mer förvånade att den sydländske mannen utfört ett bedrägeri än ett rån. Likaså fanns det en huvudeffekt för etnicitet som indikerade att deltagarna upplevde förvåning i större utsträckning över att den skandinaviske mannen överhuvudtaget hade begått ett brott, även detta i enlighet med stereotyper om invandrare, att dessa skulle vara mer brottsbenägna. På grund av deltagarnas snedfördelade etnicitet, då endast ett fåtal ej hade skandinaviskt ursprung var invandrare en för liten grupp för att kunna göra en separat analys med. Överlag bedömdes rånaren mer negativt, han rekommenderades ett längre straff, bedömdes som mer sannolik att ha begått andra brott tidigare, samt mindre attraktiv än bedragaren. Eftersom rån, enligt pilotundersökningen, ansågs vara ett typiskt invandrarbrott, kan även dessa resultat härledas till att invandrare särbedömdes, även detta diskriminering dock i en subtilare form. Bedragaren bedömdes vara mer intelligent vilket indikerar att deltagarna upplevde bedrägeri som ett mer avancerat brott än väpnat rån. Att invandrare generellt bedömdes mer negativt

pekar på att devalveringen av utgruppsmedlemmar inte är en förlegad teori (Turner et al., 1979).

MTCP korrelerade med deltagarnas uppfattning om huruvida de trodde att gärningsmannen hade begått andra brott tidigare samt ärlighet och attraktion. Variansanalysen indikerade endast signifikanta resultat för om deltagarna trodde att gärningsmannen begått andra brott tidigare. I framtida forskning bör experiment genomföras där MTCP mäts i förväg och deltagarna väljs ut efter dessa resultat för att få en jämn spridning och därmed öka den externa validiteten.

Den aktuella studien kan dock betvivlas då antal deltagare per bild var snedfördelat, detta på grund av att fler deltagare hade missuppfattat den sydländske mannens ursprung. Det kan endast spekuleras i om detta berodde på att deltagarna, i ett försök att vara politiskt korrekta, inte ville säga att den sydländske mannen såg ut att vara en invandrare. En lärdom av denna studie torde vara att rita den sydländske mannen annorlunda så att hans ursprung inte går att missuppfatta. Brottbeskrivningarna däremot talade för att höja den interna validiteten, då dessa var matchade i alla primära avseenden förutom just brottstyp. Undersökningens stickprov kan eventuellt vara för litet för att kunna ge stöd åt en generalisering på en folkgrupp men den är ändå ett viktigt bidrag till forskning i så väl länder inom som utanför Skandinavien då de resultat som redovisats i nuvarande undersökning överensstämmer med tidigare liknande forskning (Brewer, 2004; Mitchell et al., 2005; Rasinski, 2006).

Sammanfattningsvis indikerar resultaten att det föreligger en ökad risk för invandrare att dömas annorlunda än svenskar vilket borde vara ett observandum för hela rättssystemet. Med ökad invandring ökar även ansvaret att behandla dessa som likvärdiga medborgare och se till att människors fördomar minskar.

Referenser

- Akrami, N., & Ekehammar, B. (2005). The association between implicit and explicit prejudice: The moderating role of motivation to control prejudiced reactions. *Scandinavian Journal of Psychology, 46*, 361-366.
- Akrami, N., Ekehammar, B., & Araya, T. (2006). Category and stereotype activation revisited. *Scandinavian Journal of Psychology, 47*, 513-522.
- Bagby, R. M., & Rector, N. A. (1992). Prejudice in a simulated legal context: A further application of social identity theory. *European Journal of Social Psychology, 22*, 397-406.
- Brewer, M. B. (1999). The psychology of prejudice: Ingroup love or outgroup hate? *Journal of Social Issues, 55*, 429-444.
- Dean, K., Holliday Wayne, J., Mack, D., & Thomas, K. (2000). An examination of happiness, racism, and demographics on judgments of guilt. *Journal of Applied Social Psychology, 30*, 816-832.
- Devine, P. G. (1989). Stereotypes and prejudice: Their automatic and controlled components. *Journal of Personality and Social Psychology, 56*, 5-18.
- Dixon, J. A., & Mahoney, B. (2004). The effect of accent evaluation and evidence on a suspect's perceived guilt and criminality. *The Journal of Social Psychology, 144*, 63-73.
- Dixon, T. L., & Maddox, K. B. (2005). Skin tone, crime news, and social reality judgments: Priming the stereotype of the dark and dangerous black criminal. *Journal of Applied Social Psychology, 35*, 1555-1570.
- Dunton, B. C., & Fazio, R. H. (1997). An individual difference measure of motivation to control prejudiced reactions. *Personality and Social Psychology Bulletin, 23*, 316-326.

- Fazio, R. H., Jackson, J. R., Dunton, B. C., & Williams, C. J. (1995). Variability in automatic activation as an unobtrusive measure of racial attitudes: A bona fide pipeline? *Journal of Personality and Social Psychology, 69*, 1013-1027.
- Hewstone, M., Rubin, M., & Willis, H. (2002). Intergroup Bias. *Annual Review of Psychology, 53*, 575-604.
- Lee, R. D., & Rasinski, K. A. (2006). Five grams of coke: Racism, moralism and White public opinion on sanctions for first time possession. *International Journal of Drug Policy, 17*, 183-191.
- Lindholm, T., Christianson, S.-Å., & Karlsson, I. (1997). Police officers and civilians as witnesses: Intergroup biases and memory performance. *Applied Cognitive Psychology, 11*, 431-444.
- Luscri, G., & Mohr, P. B. (1998). Surname effects in judgments of mock jurors. *Psychological Reports, 82*, 1023-1026.
- Marques, J. M., Yzerbyt, V. Y., & Leyens, J. P. (1988). The "black sheep effect": Extremity of judgments towards ingroup members as function of group identification. *European Journal of Social Psychology, 18*, 1-16.
- Mitchell, T. L., Haw, M. R., Pfeifer, J. E., & Meissner, C. A. (2005). Racial bias in mock juror decision-making: A meta-analytic review of defendant treatment. *Law and Human Behavior, 29*, 621-637.
- Smith, P. K., Dijksterhuis, A., & Chaiken, S. (2008). Subliminal exposure to faces and racial attitudes: Exposure to Whites makes Whites like Blacks less. *Journal of Experimental Psychology, 44*, 50-64.
- Turner, J. C., Brown, R. J., & Tajfel, H. (1979). Social comparison and group interest in ingroup favouritism. *European Journal of Social Psychology, 9*, 187-204.